

Husein HADŽIĆ

Arhiv Unsko-sanskog kantona
husein.hadzic@bih.net.ba

Stručni rad/ Professional article

UDK/UDC: 930.25:061(497.6 Bihać)001.818

DRUŠTVENO KORISNE AKTIVNOSTI DRUŠTVA ARHIVSKIH RADNIKA UNSKO-SANSKOG KANTONA

Apstrakt: Aktivnosti stručnih udruženja doprinose većem razumijevanju društva za važnost određenih djelatnosti, među kojima je svakako i arhivska. Udržanje Društvo arhivskih radnika Unsko-sanskog kantona djeluje kao stručna arhivska asocijacija i pokriva gradove Bihać, Cazin i Bosansku Krupu, te općine Ključ, Sanski Most, Bužim i Veliku Kladušu. Sama bit ovog Udržanja je unapređenje arhivske struke s ciljem poboljšanja statusa arhivske i uopšte kulturne djelatnosti na području Unsko-sanskog kantona.

Ključne riječi: Društvo arhivskih radnika Unsko-sanskog kantona, ustanove kulture i udruženja, saradnja, javni pozivi i aplikacije, marketing usluga (usluge kao „nematerijalni proizvod“), ljudski potencijal.

SOCIALLY USEFUL ACTIVITIES OF THE ASSOCIATION OF ARCHIVAL EMPLOYEES OF UNA-SANA CANTON

Abstract: The activities of professional associations contribute to a greater understanding of the society for the importance of certain activities, among which are archival activities. The Association of Archive Workers of the Una-Sana Canton operates as a professional archival association and covers the cities of Bihać, Cazin and Bosanska Krupa, and the municipalities of Ključ, Sanski Most, Bužim and Velika Kladuša. The very essence of this Association is the improvement of the archival profession with the aim of improving the status of archival and general cultural activities in the area of the Una-Sana Canton.

Key words: Association of Archive Workers of the Una-Sana Canton, cultural institutions and associations, cooperation, public calls and applications, marketing of services (services as an “intangible product”), human potential.

Uvod

Društvo arhivskih radnika Unsko-sanskog kantona djeluje od 2006. godine. Osnovano je u svrhu unapređenja arhivske struke na području Unsko-sanskog kantona. Za promociju arhivske struke, u saradnji sa Arhivom Unsko-sanskog kantona organizuje predavanja, promocije, izložbe, obilježavanje značajnih datuma za historiju Bosanske krajine, te učestvuje u ostalim kulturnim manifestacijama sa ustanovama i udruženjima iz oblasti kulture, historije, umjetnosti i sl. U tu svrhu, a u cilju kvalitetnijih promocija kulture, Udruženje redovno aplicira na javne i ostale pozive i donacije. Putem stručnih usluga i vlastitih aktivnosti članova, Udruženje dolazi do novčanih sredstava koja se planski usmjeravaju na materijalnu pomoć arhivskoj službi, a time indirektno i Arhivu Unsko-sanskog kantona, edukaciju arhivskih radnika kroz savjetovanja, te obilježavanje kulturnih događaja snoseći većinu troškova.

Ovaj rad predstavlja jedan sažetak djelatnosti Udruženja i njegovu saradnju sa Arhivom Unsko-sanskog kantona i ostalim ustanovama kulture i srodnim organizacijama.

Društvo arhivskih radnika Unsko-sanskog kantona, osnivanje i ciljevi

Udruženje Društvo arhivskih radnika Unsko-sanskog kantona je registrovano u Ministarstvu pravde Unsko-sanskog kantona rješenjem broj 07-05-833-UP-1/06 od 3.2.2006. godine sa sjedištem u Bihaću.¹

Udruženje je osnovano u svrhu podsticanja i unapređenja arhivistike i ukupne arhivske službe, ali i ostale kulturne djelatnosti na području Unsko-sanskog kantona. Također cilj Društva je razvijanje svijesti o društvenom značaju arhivske djelatnosti i arhivske službe, stručno ospozobljavanje i usavršavanje članova, kao i saradnja sa srodnim udruženjima i ustanovama.

Prije same registracije donošen je Statut Društva arhivskih radnika Unsko-sanskog kantona od strane članova dana 6.1.2006. godine, što je bilo u skladu sa *Zakonom o udruženjima i fondacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine*.²

Statutom Društva regulisane su:

- opšte odredbe u kojima se utvrđuje pravni status, ciljevi i zadaci, organiziranost i članstvo, upravljanje i zastupanje, finansiranje Udruženja, informisanje i javnost rada, te statusne promjene;
- principi Udruženja: tolerancija, demokracija, raznolikost, dobrovoljnost, otvorenost;

¹ Osnivači Društva su: Reska Međin, Husein Hadžić i Asija Filan.

² Član 14. *Zakona o udruženjima i fondacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine*, „Sl. novine Federacije BiH“, broj 45/2002.

- pravni status: prava, obaveze i odgovorenosti, ravnopravnost sa drugim pravnim licima u Bosni i Hercegovini, samostalnost u radu i raspolaganje svojim sredstvima,
- ciljevi, zadaci i djelatnosti Društva: podrazumijeva podsticanje, koordinaciju aktivnosti svih članova na ostvarivanju zajedničkih ciljeva i zadataka u svrhu popularizacije arhivske djelatnosti i razvijanja svijesti o društvenom značaju arhivske građe i arhivske službe;
- organiziranost Društva i njegovo članstvo: Udruženje je osnovano voljom članova, a članstvo ima slijedeće kategorije: aktivne, redovne, počasne i pomažuće članove;
- organi upravljanja, zastupanja i predstavljanja Udruženja čine Skupština, Predsjedništvo, Nadzorni odbor i predsjednik Udruženja. Udruženje ima i sekretara koji obavlja administrativne usluge;
- sekcije i radna tjela: u svrhu predstavljanja Udruženja i odlučivanja o pojedinim pitanjima iz djelokruga Društva, obrazuju se stalne ili privremene sekcije i radna tijela,
- sticanje imovine, njen raspolažanje i finansiranje djelatnosti Udruženja: prihodi na osnovu sponzorstva, priloga, poklona, pružanje usluga.³

Da bi se što uspješnije prihvatali, a s tim i realizovali projekti, Udruženje je potpisalo nekoliko sporazuma o saradnji sa Arhivom Unsko-sanskog kantona u cilju ostvarivanja zajedničkog interesa u području poslovnih odnosa, razvoja i unapređenja arhivske teorije i prakse, cjeloživotnog obrazovanja i stručne edukacije, stručnog i naučno–istraživačkog rada, razmijene podataka o rezultatima istraživanja, te drugih oblika saradnje i pomoći na promociji arhivske struke.

Pored Arhiva Unsko-sanskog kantona bitno je istaći i potpisivanje Ugovora o dugoročnoj saradnji sa Zavodom za zaštitu kulturnog naslijeđa Unsko-sanskog kantona čiji je zajednički cilj prezentacija dobara kulturnog naslijeđa Unsko-sanskog kantona kroz specifične arhivske poslove prikupljanja projektne i ostale propratne dokumentacije, foto dokumenata i geografskih karata, njihova obrada, kopiranje, prevođenje i prezentacija. Zajedničko učestvovanje na pripremi projekata u cilju obezbjeđenja finansijskih sredstava prema potencionalnim inostranim i domaćim implementatorima, tj. donatorima, a u svrhu obnove, rekonstrukcije i održavanja postojećih pokretnih i nepokretnih kulturnih dobara.⁴ Primjer je digitalizacija katastarskih karata iz vremena Austro-ugarske uprave za lociranje određenih starih građevina za potrebe Zavoda za zaštitu kulturnog naslijeđa USK-a.

³ Članarinu Društvo ne naplaćuje.

⁴ Zadatak Zavoda za zaštitu kulturnog naslijeđa USK-a je obnova, rekonstrukcija i održavanje postojećih historijskih mesta i objekata, graditeljskog naslijeđa i nacionalnih spomenika kulture, te ostalog pokretnog i nepokretnog kulturnog naslijeđa.

Društvo arhivskih radnika Unsko-sanskog kantona je pored još nekoliko potpisanih ugovora o saradnji na polju kulture na području Unsko-sanskog kantona, potpisalo i Protokol saradnje sa Društvom arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona na uzajamnom jačanju stručnih, kulturnih, solidarnih i prijateljskih veza, s ciljem trajnog promovisanja i protežiranja arhivske djelatnosti kroz seminare, okrugle stolove, izložbe i slične aktivnosti koje će doprinijeti razvoju arhivske struke.

Ove obostrane saradnje podržavaju i unaprijeđuju prvenstveno položaj i rad arhiva, ali i ostalih ustanova kulture, te razmjenjuju iskustva na planu zaštite, očuvanja i korištenja arhivske građe kao nezamjenjivog pisanog naslijeđa.

Javni pozivi i projekti u svrhu realizacije zadanih ciljeva Udruženja

Udruženje Društvo arhivskih radnika Unsko-sanskog kantona redovno se prijavljuje na javne pozive objavljene od strane lokalnih zajedница, Vlade Unsko-sanskog kantona, ministarstava Vlade Unsko-sanskog kantona, Federacije Bosne i Hercegovine, Fondacije za izdavaštvo, raznih organizacija domaćih i stranih, kao i ustanova i preduzeća koji djeluju na prostoru Unsko-sanskog kantona.

Udruženje kroz javne pozive aplicira u nekoliko različitih projekata.

Jedna vrsta projekata se odnosi na apliciranje za sredstva namijenjena za određene izložbe (dokumenti, fotografije, crteži, projekti i sl), koje se uglavnom organizuju za vrijeme obilježavanja nekih bitnih datuma, publikovanje i promocije ili podršku u štampanju određene literature, prezentaciju arhivske građe, te zakup prostorija za određene aktivnosti. Ovdje je ostvarena saradnja Udruženja uglavnom sa gradskim i općinskim centrima za kulturu, gradskim i općinskim galerijama, kulturno-umjetničkim udruženjima i sl.

Neke od samostalnih izložbi i izložbi u saradnji sa Arhivom Unsko-sanskog kantona:

- „Katastar zemljišta kotara Bihać 1878-1918.“ – Bihać (Dan grada Bihaća);
- „Granice i teritorija Bosne i Hercegovine (kontinuitet)“, Bihać (Dan Kantona);
- „Cazinska buna 1950. – Izložba dokumenata – Cazin;“
- „Genocid u Srebrenici“ – Cazin;
- Obilježavanje 15. godišnjice Armije Republike Bosne i Hercegovine – Cazin;
- „Bosna 1905“ – Bihać;
- „Bosna 1905.“ Cazinska čaršija – Bihać;
- Dan grada Bihaća, 26. februar 2008. „Projekti, skice i planovi objekata u Bihaću u doba austrougarske uprave“;
- Godišnjica USK-a – „Projekti objekata sa prostora USK-a u periodu 1878-1939.“, Bihać;
- „Grbovnik srednjovjekovne bosanske države“ - Ključ;

- „Genocid u Bihaćkom kraju 1992-1995“ – Sisak, (Hrvatska, 2008. godine);
- „Berati i krajišnička pisma“ povodom Bajrama (u saradnji sa IZ Bihać) – Bihać;
- „Berati i krajišnička pisma“ povodom Kurban bajrama (u saradnji sa IZ Ključ) – Ključ;
- Dan državnosti Bosne i Hercegovine – „Granice Bosne i Hercegovine“, Bihać i Cazin;

Prilog 1. Izložba kao zajednička aktivnost Udruženja i Arhiva Unsko-sanskog kantona.

- Dan državnosti Bosne i Hercegovine, Cazin: „Berati i krajišnička pisma“;
- Izložba „Dokumenata II zasjedanja ZAVNOBiH-a“, Sanski Most;
- Izložba karata vezanih za granice Bosne i Hercegovine (1699-1918), u povodu obilježavanja Dana državnosti Bosne i Hercegovine, Sanski Most;
- Izložba u povodu obilježavanja godišnjice stradanja Bošnjaka u Srebrenici „Srebrenica 1995.“, Ključ;
- Ulicom Bišća, izložba pod nazivom „Planovi Bihaća 1260-2005“, Bihać;
- „Nošnje Bosanske krajine u austrougarskom periodu“, Bosanski Petrovac;
- „Krajišnička pisma“, Bosanski Petrovac;
- „100 godina bihaćke Gimnazije“, Bihać;
- „Stari Bihać“, Zdenčina (Hrvatska, 2011. godine);
- Izložba: „Hagada“ i „Kad su komšije bili ljudi“, Bihać-Sarajevo (Dan grada Bihaća i Ulicom Bišća);
- Dan Armije Republike Bosne i Hercegovine; Bihać;
- Dan vakifa (Medresa); Cazin
- Godišnjica rođenja reisa Džemaludina Čauševića; Bosanska Krupa;
- Dan Općine; Bosanski Petrovac;
- Manifestacija „Preporoda“; Travnik, (2012. godine);

- Dan ZAVNOBiH-a; Sanski Most;
- Juni na Uni; Bihać;
- Dan državnosti Bosne i Hercegovine; Sanski Most;
- Dani Skendera Kulenovića; Bosanski Petrovac;
- Godišnjica Petog korpusa Armije Republike Bosne i Hercegovine; Bihać;
- „Ulicom Bišća“; Bihać;
- Dan Općine; Bosanska Krupa;
- „Stotinu godina bihaćkog zanatstva, trgovine i ugostiteljstva 1878-1978“, Bihać;

Udruženje je samostalno ili sa Arhivom Unsko-sanskog kantona izdalo više publikacija, kao što su:

1. „Stari gradovi općine Bihać“, autor prof. dr. Fikret Midžić;
2. „Stari gradovi Unsko-sanskog kantona“, grupa autora;
3. „Granice i teritorija Bosne i Hercegovine od Karlovačkog mira do kraja Prvog svjetskog rata na starim geografskim kartama 1699-1918“, autor prof. dr. Fikret Midžić;
4. „Stotinu godina gradske elektrane u Bihaću 1912-2012“, autor prof. dr. Fikret Midžić;
5. Monografija „Stijena“, autor Halid Bajrić;
6. Monografija "Bosanska Otoka - grad i ljudi" autori profesori Mirza Ahmetbašić i Adnan Hafizović;
7. „Tvrđava Sokolac“, autor prof. dr. Fikret Midžić;
8. „Prilozi za monografiju Bosanska Krupa“, autori prof. dr. Fikret Midžić i Emin Mesić;
9. „Geopolitički značaj Unsko-sanskog područja u očuvanju državnosti Bosne i Hercegovine“, autor general Fadil Hasanagić;
10. „Bihać-urbani identitet grada“, autor prof. dr. Fikret Midžić;
11. „Kasaba Bihać 1592-1878“, autor prof. dr. Fikret Midžić;
12. Unsko-sansko područje u obrani i očuvanju državnosti Bosne i Hercegovine“, autor general Fadil Hasanagić;
13. „Tvrđava Tržac, geografsko-historijske, vojno-odbrambene i društveno-ekonomske pretpostavke od najstarijih vremena do 1918. godine“, autor prof. dr. Fikret Midžić;
14. „Ratni amblemi jedinica Petog korpusa Armije RBiH 1992-1995“, autori Osman Sulić i Husein Hadžić;
15. „Bihać, slobodni i kraljevski grad“, autor prof. dr. Fikret Midžić;
16. „Napad iznutra, političke dimenzije stvaranja Autonomne Pokrajine Zapadna Bosna“, autor mr. Smail Kličić;
17. „Grabež 1992-1993.“, autor brigadir Mirsad Selmanović;
18. „Zaljubljenici rijeke“, autor dr. Emin Mesić. Knjiga govori o znamenitim krupljanima 20. vijeka, o slikarima Lazaru Drljači, Kosti Hakmanu, Enveru Krupiću i Bošku Karanoviću;

19. „Zablude, istina, pravda - dokumenti“, autor general Fadil Hasanagić. Zbirka dokumenata ratne provenijencije 1992-1995. godina u osam tomova;
20. „Rat u Bosni i Hercegovini – dokumenti i sjećanja“, autor general Fadil Hasanagić;
21. „Peti korpus Armije RBiH“, grupa autora;
22. Monografija „Stotinu godina bihaćkog zanatstva i trgovine (1878-1978)“, autori Jusuf Lonić i Husein Hadžić i druge publikacije.

Svi prilozi iz publikacija čuvaju se kao nekonvencionalna zbirka dokumenata.

Jedan od značajnijih projekata Udruženja je otkup arhivske građe ratne provenijencije perioda 1992-1995. godina, a odnosi se na civilni život na Okrugu Bihać. Ova otkupljena arhivska građa data je na čuvanje Arhivu Unsko-sanskog kantona, te predstavlja bitnu zbirku dokumenata o životu i radu naroda u tadašnjem Okrugu Bihać. Upravo zahvaljujući ovom projektu, ove godine Udruženje putem prijava na razne aplikacije, ali i prikupljanjem novčanih sredstava od lokalnih zajednica, državnih i privatnih preduzeća, te od ostalih izvora kao sufinansijera radi na izradi dokumentarnog filma „Život u opkoljenom Bihaću '92-95.“. Svu prikupljenu dokumentaciju i video materijal, po završetku projekta, preuzet će Arhiv Unsko-sanskog kantona, kao neprocjenjivu arhivsku zbirku dokumenata. Po završetku, dokumentarni film bit će proslijeđen u nekoliko medijskih kuća.

Druga vrsta projekta se odnosi na apliciranje za sredstva namijenjena nabavci tehničkih pomagala za prezentaciju arhivske građe i arhivske djelatnosti kao što su izložbeni panoi, arhivske kutije, police, određena kancelarijska oprema, tako da Arhiv Unsko-sanskog kantona može aplicirati za neke druge potrebe kao što je informatička oprema, kancelarijska oprema i materijal, poboljšanje uslova rada u kancelarijama i arhivskom depou i slično.

Treća vrsta projekta se odnosi na organizaciju seminara za administrativne radnike u registraturama u nekoliko gradova i općina Unsko-sanskog kantona, čime se doprinosi boljem razumijevanju kako kancelarijskog tako i arhivskog poslovanja, a što će dovesti do bolje organizacije rada na ovim poslovima u registraturama i olakšati rad samom Arhivu.

Prilikom apliciranja na određene pozive, sve aktivnosti su koordinirane i usaglašene s drugim srodnim organizacijama ili ustanovama sa istim ili sličnim interesima i potrebama, u namjeri da se što kvalitetnije pripreme projekti i u potpunosti zadovolje kriteriji donatora, a da se implementacijom projekta uspješno realizuju zadani ciljevi. Važnu ulogu u uspješnom projektu ima upravo partnerstvo sa ostalim srodnim organizacijama ili ustanovama, te njihovo međusobno povezivanje i razmjena iskustava.

Pružanje usluga i ljudski potencijal (članovi Udruženja)

Udruženje u okviru djelatnosti pruža stručnu pomoć registraturama i drugim posjednicima registrатурne građe kroz stručne usluge kao što su organizovanje edukacija za zaposlene u registraturama, savjetodavne usluge, ali i usluge kao „nematerijalni proizvod“⁵ u smislu stručne pomoći na administrativnim poslovima u registraturama, te na taj način dolazi do materijalno-finansijskih sredstava za svoj rad i egzistiranje, odnosno pokriva administrativne i operativne troškove, isplatu honorara, kao i pokrivanje posebnih troškova aktivnosti, što je u skladu sa Statutom Udruženja.

Pružanje stručnih usluga prvenstveno predstavlja planiranje aktivnosti u cilju društvene koristi, a nakon toga kao sekundarni cilj stvaranje profita. U ovom slučaju, osnovnu ulogu ima menadžment u kojem pojedinci, radeći u grupama, efikasno ostvaruju zadane ciljeve, što znači da upravljanje ljudskim potencijalom predstavlja jedan od osnovnih menadžerskih funkcija, tj. članovi Udruženja se definišu kao produktivni potencijal znanja i aktivnosti pojedinca.

Klasificiranje usluga Udruženje dijeli u nekoliko segmenta:

- pomoć u izradi Liste kategorija registraturnog materijala s rokovima čuvanja,
- pomoć u izradi normativnih akata iz kancelarijskog i arhivskog poslovanja,
- obrada i popis registrатурne građe naručiocu posla, odnosno registrature,
- priprema i digitalizacija određenih dokumenata u vlasništvu registrature,
- savjetodavne usluge.

Prednost pružanja usluga je upravo u tome što se članovi Udruženja među kojima su i arhivisti i arhivski tehničari, upoznavaju sa dokumentacijom, organizacijom rada registrature, načinom ophođenja s tom dokumentacijom, te na taj način spremno dočekuju takvu buduću arhivsku građu u arhivski depo (npr: sudovi, tužilaštvo, gradovi i općine, kantonalna ministarstva, ustanove, javna i privredna preduzeća, nevladine organizacije i sl). Također na osnovu stečenih iskustava iz prakse, Arhivu Unsko-sanskog kantona se daju određeni savjeti prilikom izrade kantonalnih zakonskih i podzakonskih akata vezanih za arhivsku djelatnost.

Novčanim sredstvima od pruženih stručnih usluga Udruženje pokriva troškove odlaska svojih članova na stručna savjetovanja, a sve u svrhu usavršavanja i educiranja arhivskih kadrova kako bi mogli odgovoriti na

⁵ Usluga kao „nematerijalni proizvod“ je aktivnost ili korist koju jedna strana može ponuditi drugoj, uglavnom je neopipljiva i ne rezultira vlasništvom bilo čega. Sve stručne usluge su u suštini profesionalne usluge i vežu se obavezno za zakonske propise.

savremene izazove kako u arhivistici tako i u ostalim disciplinama vezanim za arhivsku djelatnost.

Zaključak

Udruženje Društvo arhivskih radnika Unsko-sanskog kantona je osnovano s ciljem unapređenja arhivske struke na području Unsko-sanskog kantona, odnosno upoznavanja šire javnosti o važnosti očuvanja arhivske građe kao kulturnog dobra naroda Bosanske krajine, čime se direktno pomaže i samom Arhivu Unsko-sanskog kantona, tj. njegovoj djelatnosti, ali i ostalim srodnim partnerskim organizacijama i ustanovama.

Udruženja trebaju njegovati dobre i zdrave odnose sa društvom u cjelini kako bi se pokrenula javnost i aktivirala njihova očekivanja, čime će i donatori, koji podržavaju ovakve aktivnosti, donirati dio svog profita za određene projekte.

Za svoje postojanje i rad, Udruženje prikuplja sredstva iz javnih kao i iz privatnih izvora. U javne izvore financiranja spadaju javne institucije poput javne uprave, federalne, kantonalne ili lokalne institucije i institucije s kompetencijama u određenom području, a iz privatnih izvora pojedinci ili privatne organizacije i preduzeća.

Osmišljavanje aktivnosti u cilju stvaranja prihoda, u skladu sa Statutom Udruženja, trebaju biti sastavni dio strategije finansiranja istog. Dodatna finansijska sredstva se stvaraju pružanjem određenih usluga koje osmišljava Udruženje sa svojim članovima.

Kroz ovaj rad su navedeni neki projekti koji u partnerstvu sa Arhivom Unsko-sanskog kantona, kao i ostalim ustanovama kulture, te srodnim organizacijama, doprinose većem razumijevanju društva o važnosti kulturnih ustanova i njihove djelatnosti u cjelini.

Summary

The Association of Archive Workers of the Una-Sana Canton was founded with the aim of improving the archival profession in the area of the Una-Sana Canton, i.e., informing the wider public about the importance of preserving archival material as a cultural asset of the people of the Bosanska Krajina, thereby directly helping the Archive of the Una-Sana Canton and its activities, but also other related partner organizations and institutions.

Associations should cultivate good and healthy relations with society as a whole in order to mobilize the public and activate their expectations, which will also make donors, who support such activities, donate part of their profits for certain projects.

In order to successfully exist and work, the Association acquires funds from public as well as private sources. Public sources of financing include public

institutions such as public administration, federal, cantonal or local institutions and institutions with competencies in a certain area, whereas private sources include individuals or private organizations and companies.

Designing activities with the aim of generating income, in accordance with the Statute of the Association, should be an integral part of its financing strategy. Additional financial resources are created by providing certain services designed by the Association and its members.

The paper lists some of the projects which, in partnership with the Archives of the Una-Sana Canton, as well as other cultural institutions and related organizations, contribute to a greater understanding of society for the importance of cultural institutions and their activities overall.

BIBLIOGRAFIJA/BIBLIOGRAFIJA

1. *Arhiva Društvo arhivskih radnika Unsko-sanskog kantona.*
2. *Zakona o udruženjima i fondacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine, „Sl. novine Federacije BiH“, broj 45/2002.*